

فصل پنجم

انرژی

در سال ۱۳۸۴، ناآرامی‌های سیاسی و نظامی در منطقه خاورمیانه، نیجریه و ونزوئلا، اعمال خرابکارانه در صنعت نفت عراق و افزایش فعالیت بورس‌بازان موجبات افزایش شدید قیمت نفت را فراهم آورد.

از ابتدای سال ۱۳۸۴، اوپک برای کنترل قیمت در بازار نفت، در سه مرحله اقدام به افزایش سهمیه تولید اعضای خود کرد. اولین مرحله افزایش سهمیه تولید اعضای اوپک در ۱۲ فروردین ۱۳۸۴ و آخرین مرحله در ۹ مهر ۱۳۸۴ صورت گرفت. در آخرین مرحله افزایش سهمیه تولید، مقرر شد سهمیه‌های قبلی به قوت خود باقی بماند، لیکن براساس نیاز بازار از این تاریخ به مدت سه ماه، به اعضای اوپک اجازه داده شد تا دو میلیون بشکه در روز علاوه بر سهمیه‌های تعیین شده، نفت به بازار عرضه کنند.

۵-۱- جهان

۵-۱-۱- مصرف انرژی‌های اولیه

در سال ۲۰۰۵، مصرف انرژی‌های اولیه^(۱) در جهان به ۱۰/۵ میلیارد تن معادل نفت رسید که نسبت به سال ۲۰۰۴، ۲/۴ درصد افزایش داشت. از کل مصرف انرژی‌های اولیه جهان ۹/۹ میلیارد تن معادل نفت مربوط به کشورهای غیر اوپک و ۰/۶ میلیارد تن معادل نفت مربوط به کشورهای عضو اوپک می‌باشد. مصرف انرژی‌های اولیه در کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) در سال ۲۰۰۵ به ۵/۵ میلیارد تن معادل نفت رسید. در سال مورد بررسی، بیشترین سهم از مصرف انرژی‌های اولیه در جهان مربوط به نفت (۳۶/۴ درصد) و کمترین مصرف مربوط به انرژی هسته‌ای (۶ درصد) بود.

مصرف انرژی‌های اولیه در ایران در سال ۲۰۰۵، ۱۶۱/۹ میلیون تن معادل نفت بود که نسبت به سال ۲۰۰۴، ۳/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. انرژی‌های اولیه مورد مصرف در ایران عمدتاً شامل نفت و گاز طبیعی هستند و سایر انرژی‌ها سهم قابل توجهی را در مصرف انرژی‌های اولیه ندارند.

مصرف انرژی‌های اولیه در سال ۲۰۰۵

(میلیون تن معادل نفت)						کشور
نفت	گاز طبیعی	زغال‌سنگ	انرژی هسته‌ای	برق آبی	جمع کل	
۳۵۴۲/۷	۲۱۸۹/۸	۲۹۰۴/۳	۶۲۷/۱	۶۴۶/۱	۹۹۱۰/۰	کشور غیر اوپک
۲۲۷۰/۷	۱۲۷۵/۱	۱۱۶۸/۵	۵۳۱/۳	۲۹۶/۸	۵۵۴۲/۴	کشورهای عضو OECD
۲۹۴/۰	۲۸۴/۹	۲۵/۶	۰/۰	۲۲/۶	۶۲۷/۱	اوپک
۷۸/۴	۷۹/۶	۱/۱	۰/۰	۲/۸	۱۶۱/۹	ایران
۳۸۳۶/۷	۲۴۷۴/۷	۲۹۲۹/۹	۶۲۷/۱	۶۶۸/۷	۱۰۵۳۷/۱	جمع کل جهان

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶

۱- شامل نفت، گاز طبیعی، زغال‌سنگ، انرژی هسته‌ای و برق آبی می‌باشد.

۵-۱-۲- ذخایر اثبات شده نفت خام

در سال ۲۰۰۵، ذخایر اثبات شده نفت خام جهان معادل ۱۲۰۰/۷ میلیارد بشکه بود که نسبت به سال ۲۰۰۴ حدود ۰/۶ درصد افزایش داشت. در این سال ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک حدود ۹۰۲/۴ میلیارد بشکه بود که ۷۵/۲ درصد از ذخایر جهان را تشکیل می‌دهد. میزان ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای غیر اوپک نیز معادل ۲۹۸/۳ میلیارد بشکه بود که ۲۴/۸ درصد از ذخایر نفت خام جهان است. سهم ایران از ذخایر اثبات شده جهان حدود ۱۱/۵ درصد می‌باشد. شایان ذکر است که بیشترین ذخایر نفت جهان (حدود ۷۴۲/۷ میلیارد بشکه) در منطقه خاورمیانه واقع است.

ذخایر اثبات شده نفت خام

(میلیارد بشکه)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال		
	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵
کل غیر اوپک	۲۴/۹	۰/۵	۲۹۶/۸	۲۹۸/۳	۲۹۷/۴
کشورهای عضو OECD	۶/۹	-۱/۴	۸۱/۸	۸۰/۶	۸۴/۲
اوپک	۷۵/۱	۰/۶	۸۹۷/۳	۹۰۲/۴	۸۹۰/۷
ایران	۱۱/۱	۳/۶	۱۳۲/۷	۱۳۷/۵	۱۳۳/۳
جمع کل جهان	۱۰۰/۰	۰/۶	۱۱۹۴/۱	۱۲۰۰/۷	۱۱۸۸/۱

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶

۵-۱-۳- عرضه و تقاضای نفت

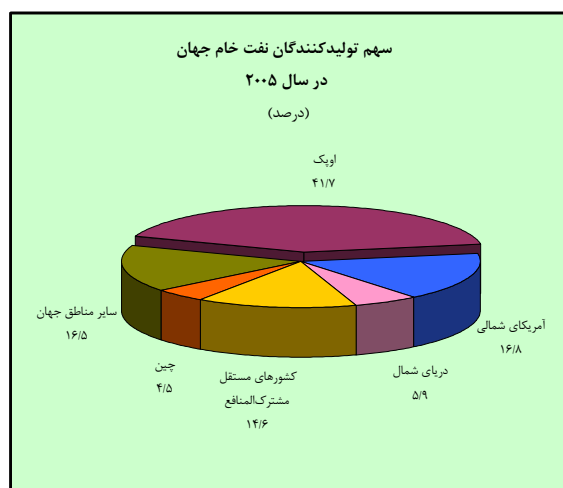
در سال ۲۰۰۵، عرضه جهانی نفت با ۱/۷ درصد افزایش به ۸۴/۴ میلیون بشکه در روز و تقاضای جهانی نفت با ۱/۶ درصد رشد به ۸۳/۸ میلیون بشکه در روز رسید. به این ترتیب، در این سال به طور متوسط ۰/۶ میلیون بشکه در روز بر سطح ذخیره‌سازی نفت افزوده شد.

موازنه عرضه و تقاضای جهانی نفت

(میلیون بشکه در روز)

سه ماهه اول سال	متوسط سال	سال ۲۰۰۵			سه ماهه اول	متوسط سال
		سه ماهه چهارم	سه ماهه سوم	سه ماهه دوم		
۲۰۰۶	۲۰۰۵	۸۴/۴	۸۴/۲	۸۴/۹	۸۳/۰	
۸۴/۸	۸۴/۴	۸۴/۴	۸۴/۲	۸۴/۱	عرضه	
۸۵/۱	۸۳/۸	۸۵/۵	۸۳/۲	۸۴/۳	۸۲/۵	
-۰/۳	۰/۶	-۱/۱	۱/۰	-۰/۲	۰/۵	
					موازنه	

ماخذ: گزارش چشم‌انداز کوتاه‌مدت انرژی - اداره اطلاعات انرژی آمریکا - اوت ۲۰۰۶

در سال مورد بررسی، میانگین تولید نفت خام جهان با ۱/۱ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۰۴ به ۸۱/۱ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک با ۲/۶ درصد افزایش به ۳۳/۸ میلیون بشکه در روز بالغ گردید که ۴۱/۷ درصد از تولید نفت خام جهان را تشکیل می‌داد. علت این امر افزایش سقف تولید اوپک به منظور تامین عرضه کافی و ثبات در بازار نفت بود. منطقه خاورمیانه با تولید ۲۵/۱ میلیون بشکه در روز بیشترین میزان تولید نفت خام را در سال ۲۰۰۵ داشته است.

تولید نفت خام جهان (۱)

(میلیون بشکه در روز)

سهام (درصد)	درصد تغییر		سال			
	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۵	▲۲۰۰۴	▲۲۰۰۳	
کل غیر اوپک	۵۸/۳	۵۸/۹	۰/۱	۶/۷	۴۷/۳	۴۶/۳
کشورهای عضو OECD	۲۴/۴	۲۵/۸	-۴/۶	-۲/۹	۱۹/۸	۲۰/۷
اوپک	۴۱/۷	۴۱/۱	۲/۶	۹/۰	۳۳/۸	۳۳/۰
ایران	۵/۰	۵/۱	-۰/۸	۹/۳	۴/۰	۴/۱
جمع کل جهان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۱	۷/۷	۸۱/۱	۸۰/۲

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶
 ۱- شامل NGL، پلمه سنگ نفتی (shale oil) و شن‌های آغشته به نفت (oil sands) نیز می‌باشد.

در سال ۲۰۰۵، مصرف نفت جهان به ۸۲/۵ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به سال قبل ۱/۲ درصد رشد نشان می‌دهد. در این سال مصرف کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه با ۰/۴ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۰۴ به ۴۹/۳ میلیون بشکه در روز بالغ گردید. با توجه به تولید نفت خام در این گروه از کشورها، ۵۹/۸ درصد از مصرف آنها در سال ۲۰۰۵ از طریق واردات تامین گردید.

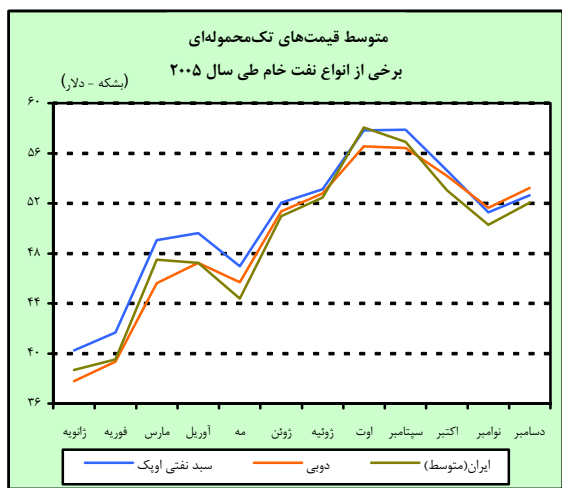
مصرف نفت جهان (۱)

(میلیون بشکه در روز)

سهام (درصد)	درصد تغییر		سال			
	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۴	▲۲۰۰۳	
کل غیر اوپک	۹۲/۶	۹۲/۸	۱/۰	۳/۴	۷۶/۲	۷۵/۴
کشورهای عضو OECD	۶۰/۳	۶۱/۴	۰/۴	۱/۶	۴۹/۳	۴۹/۱
اوپک (۲)	۷/۴	۷/۲	۴/۶	۵/۵	۶/۳	۶/۰
ایران (۳)	۱/۹	۱/۹	۵/۳	۴/۱	۱/۷	۱/۶
جمع کل جهان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۲	۳/۵	۸۲/۵	۸۱/۴

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶
 ۱- شامل تقاضای داخلی نفت، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می‌باشد.
 ۲- عراق، نیجریه و لیبی را شامل نمی‌شود.
 ۳- برای سال‌های ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵، آمار منتشر شده از سوی BP به میزان قابل ملاحظه‌ای بیشتر از ارقام منتشر شده توسط وزارت نفت است که علت آن می‌تواند برآوردی بودن آمار BP باشد.

۵-۱-۴- روند قیمت نفت

در سال ۲۰۰۵، قیمت نفت خام توانست تا سطح بی‌سابقه‌ای افزایش یابد. در این سال علاوه بر افزایش تقاضا، عواملی نظیر کمبود ظرفیت پالایشی، ناآرامی‌های سیاسی و نظامی در منطقه خاورمیانه، نیجریه و ونزوئلا، خرابکاری در صنعت نفت عراق و تشدید فعالیت بورس‌بازان، باعث افزایش قابل ملاحظه بهای نفت در سه ماهه دوم، سوم و چهارم سال ۲۰۰۵ شد. میانگین قیمت هر بشکه سید نفتی اوپک در سه ماهه دوم، سوم و چهارم به ترتیب به ۴۹/۵۴، ۵۷/۲۰ و ۵۴/۱۰ دلار رسید.

متوسط قیمت‌های تک‌محموله‌ای (Spot) برخی از انواع نفت خام

(بشکه - دلار)

مشخصات	متوسط سال ۲۰۰۴	سال ۲۰۰۵				سه ماهه اول سال ۲۰۰۶
		سه ماهه اول	سه ماهه دوم	سه ماهه سوم	سه ماهه چهارم	
ایران	۳۳/۳۸	۴۱/۹۰	۴۷/۵۴	۵۵/۸۱	۵۱/۸۰	۴۹/۲۶
سید نفتی اوپک	۳۶/۰۱	۴۳/۶۶	۴۹/۵۴	۵۷/۲۰	۵۴/۱۰	۵۶/۵۹
انگلیس	۳۸/۲۰	۴۷/۱۶	۵۱/۸۳	۶۱/۴۲	۵۸/۴۸	۶۱/۷۵
آمریکا	۴۱/۳۹	۴۹/۴۷	۵۳/۳۱	۶۲/۹۷	۶۱/۴۳	۶۳/۲۳

ماخذ: بولتن ماهانه اوپک، ماه‌های مه ۲۰۰۵ و مه و ژوئن ۲۰۰۶

۵-۱-۵- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

در سال ۲۰۰۵، ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان ۱۷۹/۸ هزار میلیارد متر مکعب بود که نسبت به سال ۲۰۰۴ حدود ۰/۵ درصد افزایش داشت. ذخایر اثبات شده کشورهای غیر اوپک ۹۱/۲ هزار میلیارد متر مکعب بود که ۱۴/۹ هزار میلیارد متر مکعب آن به کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه اختصاص داشت. در این سال کشورهای عضو اوپک ۸۸/۶ هزار میلیارد متر مکعب (معادل ۴۹/۳ درصد) و ایران ۲۶/۷ هزار میلیارد متر مکعب (۱۴/۹ درصد) از ذخایر اثبات شده گاز طبیعی را در اختیار داشتند.

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

(هزار میلیارد متر مکعب)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال		
	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۳
کل غیر اوپک	۵۰/۷	۵۰/۶	-۱/۴	۹۱/۲	۹۰/۵
کشورهای عضو OECD	۸/۳	۸/۴	-۰/۵	۱۴/۹	۱۵/۰
اوپک	۴۹/۳	۴۹/۴	۱/۳	۸۸/۶	۸۸/۵
ایران	۱۴/۹	۱۴/۹	-۳/۱	۲۶/۷	۲۶/۷
جمع کل جهان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۰/۱	۱۷۹/۸	۱۷۹/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶

۵-۱-۶- تولید گاز طبیعی^(۱)

در سال ۲۰۰۵، تولید گاز طبیعی جهان با ۲/۲ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۰۴ به ۲۷۶۳ میلیارد متر مکعب رسید. کشورهای غیر اوپک با تولید ۲۲۸۰/۵ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی ۸۲/۵ درصد از تولید جهان را دارا بودند و کشورهای عضو اوپک با تولید ۴۸۲/۵ میلیارد متر مکعب بقیه تولید گاز طبیعی جهان را به خود اختصاص دادند. ایران نیز با تولید ۸۷ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی دارای سهمی معادل ۳/۱ درصد بود.

تولید گاز طبیعی در جهان

(میلیارد متر مکعب)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال		
	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۳
کل غیر اوپک	۸۲/۵	۸۳/۰	۲/۴	۲۲۸۰/۵	۲۲۴۴/۲
کشورهای عضو OECD	۳۹/۱	۴۰/۶	-۱/۶	۱۰۷۹/۴	۱۰۹۶/۶
اوپک	۱۷/۵	۱۷/۰	۶/۲	۴۸۲/۵	۴۵۹/۶
ایران	۳/۱	۳/۱	۴/۲	۸۷/۰	۸۴/۹
جمع کل جهان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۱	۲۷۶۳/۰	۲۷۰۳/۸

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶

۱- تولید مورد اشاره در این بخش، تولید تجاری بوده و مقادیر گاز تولید شده را که به مصرف رسیده است شامل می‌شود.

۵-۱-۷- مصرف گاز طبیعی

در سال مورد بررسی، مصرف گاز طبیعی در جهان به ۲۷۴۹/۶ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال ۲۰۰۴، ۲/۰ درصد رشد نشان می‌دهد. در این سال مصرف کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه با ۰/۴ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۰۴ به ۱۴۱۶/۸ میلیارد متر مکعب رسید که ۵۱/۵ درصد از مصرف جهان را تشکیل می‌دهد. مصرف کشورهای غیر اوپک و کشورهای عضو اوپک به ترتیب به ۲۴۳۳/۲ و ۳۱۶/۴ میلیارد متر مکعب رسید. مصرف گاز طبیعی ایران نیز ۸۸/۵ میلیارد متر مکعب بود که ۱/۵ میلیارد متر مکعب آن از محل واردات تامین شد.

مصرف گاز طبیعی در جهان

(میلیارد متر مکعب)

سهام (درصد)	درصد تغییر		سال		
	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵
کل غیر اوپک	۸۸/۵	۸۸/۷	۲۱۹۳/۸	۲۳۹۰/۷	۲۴۳۳/۲
کشورهای عضو OECD	۵۱/۵	۵۲/۴	۱۳۵۱/۷	۱۴۱۱/۵	۱۴۱۶/۸
اوپک	۱۱/۵	۱۱/۳	۲۴۳/۴	۳۰۴/۰	۳۱۶/۴
ایران (۱)	۳/۲	۳/۲	۶۲/۹	۸۶/۵	۸۸/۵
جمع کل جهان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۴۳۷/۲	۲۶۹۴/۷	۲۷۴۹/۶

۱- اختلاف بین تولید و مصرف گاز طبیعی عمدتاً مربوط به واردات گاز می‌باشد.

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶

۵-۲- اوپک

۵-۲-۱- مصرف انرژی‌های اولیه

مصرف انرژی‌های اولیه در کشورهای عضو اوپک از ۶۰۰/۵ میلیون تن معادل نفت در سال ۲۰۰۴ به ۶۲۷/۱ میلیون تن معادل نفت در سال ۲۰۰۵ رسید. انرژی‌های اولیه مورد مصرف کشورهای عضو اوپک عمدتاً شامل نفت و گاز طبیعی می‌باشد. برق‌آبی و زغال‌سنگ به میزان بسیار محدود مورد استفاده ایران، ونزوئلا و اندونزی قرار می‌گیرند، درحالی‌که انرژی هسته‌ای در هیچ‌یک از کشورهای اوپک کاربرد ندارد. اعضای خاورمیانه‌ای این سازمان (شامل عربستان سعودی، ایران، کویت، امارات متحده عربی و قطر) با ۴۰۷/۶ میلیون تن معادل نفت مصرف بیشتری را نسبت به سایر اعضا (ونزوئلا، اندونزی و الجزایر) داشتند. ایران با ۱۶۱/۹ میلیون تن معادل نفت بیشترین میزان مصرف و عربستان سعودی با ۱۴۹/۸ میلیون تن معادل نفت دومین رتبه را در بین کشورهای اوپک داشتند.

مصرف انرژی‌های اولیه اوپک در سال ۲۰۰۵ (۱)

(میلیون تن معادل نفت)

کشور	نفت	گاز طبیعی	زغال‌سنگ	انرژی هسته‌ای	برق‌آبی	جمع کل
اعضای خاورمیانه	۲۰۲/۱	۲۰۱/۶	۱/۱	۰/۰	۲/۸	۴۰۷/۶
عربستان سعودی	۸۷/۲	۶۲/۶	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱۴۹/۸
ایران	۷۸/۴	۷۹/۶	۱/۱	۰/۰	۲/۸	۱۶۱/۹
کویت	۱۴/۴	۸/۷	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۲۳/۱
امارات متحده عربی	۱۸/۳	۳۶/۴	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۵۴/۷
قطر	۳/۸	۱۴/۳	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱۸/۱
سایر اعضا	۹۱/۹	۸۳/۳	۲۴/۵	۰/۰	۱۹/۸	۲۱۹/۵
جمع کل	۲۹۴/۰	۲۸۴/۹	۲۵/۶	۰/۰	۲۲/۶	۶۲۷/۱

۱- عراق، لیبی و نیجریه را شامل نمی‌شود.

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶

۵-۲-۲- ذخایر نفت خام

در سال ۲۰۰۵، ذخایر نفت خام اوپک به ۹۰۲/۴ میلیارد بشکه رسید که نسبت به سال ۲۰۰۴ حدود ۰/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. از بین ۱۱ کشور عضو اوپک بیشترین ذخایر به عربستان سعودی با ۲۶۴/۲ میلیارد بشکه و سپس به ایران با ۱۳۷/۵ میلیارد بشکه تعلق دارد. عراق و کویت به ترتیب با ۱۱۵/۰ و ۱۰۱/۵ میلیارد بشکه در رده‌های بعدی قرار دارند.

ذخایر اثبات شده نفت خام اوپک

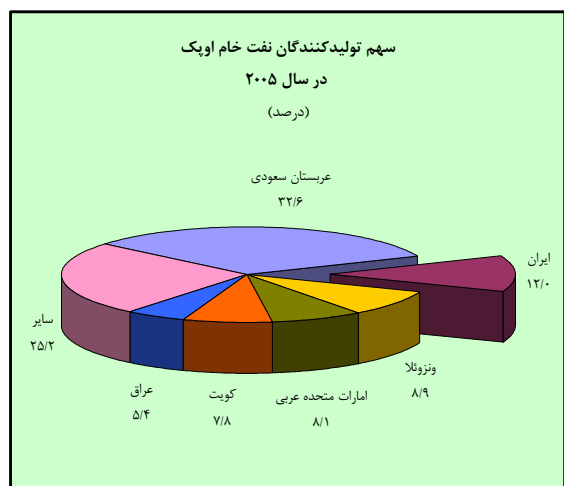
(میلیارد بشکه)

کشور	سال			درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۰۳▲	۲۰۰۴▲	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۵
اعضای خاورمیانه	۷۲۳/۰	۷۲۶/۵	۷۳۱/۲	۰/۵	۰/۶	۸۱/۰	۸۱/۰
عربستان سعودی	۲۶۲/۷	۲۶۴/۳	۲۶۴/۲	۰/۶	۰/۰	۲۹/۳	۲۹/۵
ایران	۱۳۳/۳	۱۳۲/۷	۱۳۷/۵	-۰/۵	۳/۶	۱۵/۲	۱۴/۸
عراق	۱۱۵/۰	۱۱۵/۰	۱۱۵/۰	۰/۰	۰/۰	۱۲/۷	۱۲/۸
کویت	۹۹/۰	۱۰۱/۵	۱۰۱/۵	۲/۵	۰/۰	۱۱/۲	۱۱/۳
امارات متحده عربی	۹۷/۸	۹۷/۸	۹۷/۸	۰/۰	۰/۰	۱۰/۸	۱۰/۹
قطر	۱۵/۲	۱۵/۲	۱۵/۲	۰/۰	۰/۰	۱/۷	۱/۷
سایر اعضا	۱۶۷/۷	۱۷۰/۸	۱۷۱/۲	۱/۸	۰/۲	۱۹/۰	۱۹/۰
کل اوپک	۸۹۰/۷	۸۹۷/۳	۹۰۲/۴	۰/۷	۰/۶	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶

۵-۲-۳- تولید نفت خام

در سال مورد بررسی، میانگین تولید نفت خام اوپک با ۲/۶ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۰۴ به ۳۳/۸ میلیون بشکه در روز (۴۱/۷ درصد از تولید نفت خام جهان) رسید. افزایش تولید اوپک در این سال در راستای تنظیم بازار و تامین عرضه کافی به منظور ثبات بازار صورت گرفت. در این سال تولید اعضای خاورمیانه‌ای اوپک با ۲/۶ درصد افزایش به ۲۳/۴ میلیون بشکه در روز و تولید سایر اعضا با ۲/۶ درصد افزایش به ۱۰/۴ میلیون بشکه در روز رسید. بیشترین میزان تولید اوپک توسط عربستان سعودی با ۱۱/۰ میلیون بشکه در روز و سهمی معادل ۳۲/۶ درصد صورت گرفت.

تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک (۱)

(هزار بشکه در روز)

کشور	سال			درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۰۳▲	۲۰۰۴▲	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۵
اعضای خاورمیانه	۲۱۴۱۶	۲۲۸۰۶	۲۳۳۹۶	۶/۵	۲/۶	۶۹/۱	۶۹/۱
عربستان سعودی	۱۰۲۲۲	۱۰۵۸۸	۱۱۰۳۵	۳/۶	۴/۲	۳۲/۶	۳۲/۱
ایران	۳۹۹۹	۴۰۸۱	۴۰۴۹	۲/۰	-۰/۸	۱۲/۰	۱۲/۴
عراق	۱۳۳۹	۲۰۱۰	۱۸۲۰	۵۰/۲	-۹/۴	۵/۴	۶/۱
کویت	۲۳۲۹	۲۴۸۱	۲۶۴۳	۶/۵	۶/۵	۷/۸	۷/۵
امارات متحده عربی	۲۶۱۱	۲۶۵۶	۲۷۵۱	۱/۷	۳/۶	۸/۱	۸/۱
قطر	۹۱۷	۹۹۰	۱۰۹۷	۸/۰	۱۰/۸	۳/۲	۳/۰
سایر اعضا	۹۳۹۱	۱۰۱۷۹	۱۰۴۴۰	۸/۴	۲/۶	۳۰/۹	۳۰/۹
جمع کل	۳۰۸۰۶	۳۲۹۸۵	۳۳۸۳۶	۷/۱	۲/۶	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

۱- شامل NGL، پلمه سنگ نفتی (shale oil) و شن‌های آغشته به نفت (oil sands) نیز می‌باشد.

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶

۵-۲-۴- سقف تولید اوپک

در سال ۲۰۰۵، اوپک در سه مرحله مبادرت به تغییر سقف تولید این سازمان نمود. از نوامبر ۲۰۰۴ سقف تولید اوپک در سطح ۲۷/۰ میلیون بشکه در روز ثابت مانده بود. از اول آوریل ۲۰۰۵، اوپک سقف تولید خود را به میزان ۵۰۰ هزار بشکه در روز افزایش داد و به ۲۷/۵ میلیون بشکه در روز رساند. از اول ژوئیه سال مذکور نیز دومین مرحله افزایش سقف تولید به میزان ۵۰۰ هزار بشکه در روز صورت

گرفت و سقف تولید کشورهای عضو اوپک به ۲۸/۰ میلیون بشکه در روز بالغ گردید. در اجلاس یکصد و سی و هفتم اوپک در وین، مقرر شد که سهمیه‌های قبلی به قوت خود باقی بماند؛ لیکن براساس نیاز بازار، از اول اکتبر ۲۰۰۵ به مدت سه ماه، به اعضای اوپک اجازه داده شد تا دو میلیون بشکه در روز علاوه بر سهمیه‌های تعیین شده، نفت به بازار عرضه نمایند. در اجلاس یکصد و سی و هشتم نیز که در کویت برگزار گردید، سهمیه تولید اعضای سازمان بدون تغییر باقی ماند.

از اول نوامبر ۲۰۰۴	از اول آوریل ۲۰۰۵	از اول ژوئیه ۲۰۰۵	از اول اکتبر ۲۰۰۵
۸۷۷۵	۸۹۳۷	۹۰۹۹	
۳۹۶۴	۴۰۳۷	۴۱۱۰	
۱۴۲۶۱	۱۴۵۲۶	۱۴۷۹۱	
۲۷۰۰۰	۲۷۵۰۰	۲۸۰۰۰	۳۰۰۰۰

ماخذ: پایگاه اینترنتی اوپک - ۱- عراق را شامل نمی‌شود.

۵-۲-۵- مصرف نفت

در سال ۲۰۰۵، میانگین مصرف نفت در کشورهای عضو اوپک^(۱) با ۴/۶ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۰۴ به ۶/۳ میلیون بشکه در روز رسید. بیشترین و کمترین مصرف اوپک به ترتیب مربوط به عربستان سعودی با ۱/۹ میلیون بشکه در روز و قطر با ۰/۱ میلیون بشکه در روز می‌باشد. مصرف نفت در ایران در سال ۲۰۰۵ حدود ۱/۷ میلیون بشکه در روز گزارش شده که ۲۶/۴ درصد از کل مصرف اوپک را تشکیل می‌دهد^(۲).

کشور	سال			درصد تغییر		سهم (درصد)
	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۵	
اعضای خاورمیانه	۳۸۴۴/۲	۴۰۸۵/۶	۴۳۰۳/۰	۶/۳	۵/۳	۶۸/۵
عربستان سعودی	۱۶۸۳/۵	۱۸۰۵/۲	۱۸۹۰/۶	۷/۲	۴/۷	۳۰/۱
ایران (۲)	۱۵۱۲/۶	۱۵۷۴/۷	۱۶۵۸/۶	۴/۱	۵/۳	۲۶/۴
کویت	۲۳۷/۸	۲۶۵/۸	۲۷۹/۸	۱۱/۸	۵/۲	۴/۵
امارات متحده عربی	۳۳۳/۳	۳۵۵/۵	۳۷۶/۵	۶/۶	۵/۹	۶/۰
قطر	۷۶/۹	۸۴/۳	۹۷/۶	۹/۷	۱۵/۷	۱/۶
سایر اعضا	۱۸۴۲/۳	۱۹۱۶/۲	۱۹۷۵/۹	۴/۰	۳/۱	۳۱/۵
جمع کل (۳)	۵۶۸۶/۵	۶۰۰۱/۸	۶۲۷۸/۹	۵/۵	۴/۶	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶
 ۱- شامل تقاضای داخلی نفت، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می‌باشد.
 ۲- آمار مربوط به ایران بیش از واقع برآورد شده است.
 ۳- عراق، نیجریه و لیبی را شامل نمی‌شود.

۵-۲-۶- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی اوپک در سال ۲۰۰۵ معادل ۸۸/۶ هزار میلیارد متر مکعب بود که نسبت به سال ۲۰۰۴، ۰/۱ درصد افزایش داشت. کشورهای ایران و قطر به ترتیب با ۲۶/۷ و ۲۵/۸ هزار میلیارد متر مکعب دارای بیشترین ذخایر اثبات شده گاز طبیعی بین کشورهای عضو اوپک می‌باشند.

۱- عراق، نیجریه و لیبی را شامل نمی‌شود.
 ۲- بر اساس آمار دریافتی از وزارت نفت، مصرف نفت در ایران کمتر از ارقام گزارش شده در نشریه آماری BP می‌باشد.

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک							(هزار میلیارد متر مکعب)	
کشور	سال			درصد تغییر		سهام (درصد)		
	۲۰۰۳	▲۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۵			
اعضای خاورمیانه	۷۰/۹	۷۰/۲	۷۰/۲	-۱/۱	۰/۰	۷۹/۳		
عربستان سعودی	۶/۸	۶/۸	۶/۹	۱/۲	۱/۰	۷/۸		
ایران	۲۷/۶	۲۶/۷	۲۶/۷	-۳/۰	۰/۰	۳۰/۲		
عراق	۳/۲	۳/۲	۳/۲	۰/۰	۰/۰	۳/۶		
کویت	۱/۶	۱/۶	۱/۶	۰/۰	۰/۰	۱/۸		
امارات متحده عربی	۶/۱	۶/۱	۶/۰	۰/۰	۰/۰	۶/۸		
قطر	۲۵/۸	۲۵/۸	۲۵/۸	۰/۰	۰/۰	۲۹/۱		
سایر اعضا	۱۷/۸	۱۸/۳	۱۸/۴	۲/۸	۰/۳	۲۰/۷		
جمع کل	۸۸/۷	۸۸/۵	۸۸/۶	-۰/۳	۰/۱	۱۰۰/۰		

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶

۵-۲-۷- تولید گاز طبیعی^(۱)

در سال مورد بررسی، تولید گاز طبیعی اوپک با رشدی معادل ۵/۰ درصد نسبت به سال ۲۰۰۴ به ۴۸۲/۵ میلیارد متر مکعب رسید. بیشترین تولید گاز طبیعی اوپک مربوط به الجزایر با ۸۷/۸ میلیارد متر مکعب می‌باشد. ایران نیز با تولید ۸۷/۰ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی و اختصاص ۱۸/۰ درصد از کل تولید اوپک به خود، در مقام دوم قرار دارد.

تولید گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک							(میلیارد متر مکعب)	
کشور	سال			درصد تغییر		سهام (درصد)		
	۲۰۰۳	▲۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۵			
اعضای خاورمیانه	۲۲۶/۹	۲۴۵/۸	۲۵۶/۳	۸/۳	۴/۳	۵۳/۱		
عربستان سعودی	۶۰/۱	۶۵/۷	۶۹/۵	۹/۳	۵/۸	۱۴/۴		
ایران	۸۱/۵	۸۴/۹	۸۷/۰	۴/۲	۲/۵	۱۸/۰		
کویت	۹/۱	۹/۷	۹/۷	۶/۶	۰/۰	۲/۰		
امارات متحده عربی	۴۴/۸	۴۶/۳	۴۶/۶	۳/۳	۰/۶	۹/۷		
قطر	۳۱/۴	۳۹/۲	۴۳/۵	۲۴/۸	۱۱/۰	۹/۰		
سایر اعضا	۲۰۵/۸	۲۱۳/۸	۲۲۶/۲	۳/۹	۵/۸	۴۶/۹		
جمع کل	۴۳۲/۷	۴۵۹/۶	۴۸۲/۵	۶/۲	۵/۰	۱۰۰/۰		

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶

۵-۲-۸- مصرف گاز طبیعی

در سال ۲۰۰۵، مصرف گاز طبیعی اوپک با ۴/۱ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۰۴، به ۳۱۶/۴ میلیارد متر مکعب بالغ گردید. در این سال اعضای خاورمیانه‌ای اوپک حدود ۲۲۴/۰ میلیارد متر مکعب (معادل ۷۰/۸ درصد از مصرف کل اعضا) گاز طبیعی مصرف نمودند که نسبت به سال ۲۰۰۴، ۳/۲ درصد افزایش داشت.

مصرف گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک							(میلیارد متر مکعب)	
کشور	سال			درصد تغییر		سهام (درصد)		
	۲۰۰۳	▲۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۵			
اعضای خاورمیانه	۲۰۲/۲	۲۱۷/۰	۲۲۴/۰	۷/۳	۳/۲	۷۰/۸		
عربستان سعودی	۶۰/۱	۶۵/۷	۶۹/۵	۹/۳	۵/۸	۲۲/۰		
ایران	۸۲/۹	۸۶/۵	۸۸/۵	۴/۳	۲/۳	۲۸/۰		
کویت	۹/۱	۹/۷	۹/۷	۶/۶	۰/۰	۳/۱		
امارات متحده عربی	۳۷/۹	۴۰/۲	۴۰/۴	۶/۱	۰/۵	۱۲/۸		
قطر	۱۲/۲	۱۴/۹	۱۵/۹	۲۲/۱	۶/۷	۵/۰		
سایر اعضا	۸۰/۰	۸۷/۰	۹۲/۴	۸/۸	۶/۲	۲۹/۲		
جمع کل	۲۸۲/۲	۳۰۴/۰	۳۱۶/۴	۷/۷	۴/۱	۱۰۰/۰		

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۶

۱- تولید مورد اشاره در این بخش، تولید تجاری بوده و مقادیر گاز تولید شده را که به مصرف رسیده است شامل می‌شود.

۵-۳-ایران

۵-۳-۱- نفت

در سال ۱۳۸۴، میانگین تولید نفت خام کشور در چارچوب رعایت سهمیه تولید تعیین شده از سوی اوپک به حدود ۴/۱ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال متوسط صادرات نفت خام ایران با ۲/۱ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۲/۶ میلیون بشکه در روز رسید، لیکن صادرات فرآورده‌های نفتی با ۶/۱ درصد کاهش به ۲۴۵ هزار بشکه در روز محدود شد. در مجموع، کل صادرات نفت ایران (شامل نفت خام و فرآورده‌های نفتی) در سال ۱۳۸۴ بیش از ۲/۸ میلیون بشکه در روز بود که نسبت به سال ۱۳۸۳، ۱/۴ درصد افزایش داشت. در سال مورد بررسی، سهم صادرات نفت خام از کل صادرات نفتی کشور حدود ۹۱/۴ درصد بود. در این سال میانگین تقریبی بهای تک‌محموله‌ای هر بشکه از نفت خام صادراتی کشور با ۴۶/۲ درصد رشد نسبت به سال ۱۳۸۳ به ۵۳/۱۱ دلار بالغ گردید.

در سال ۱۳۸۴، معادل ۵۹/۴ درصد از نفت خام صادراتی کشور به قاره آسیا صادر شد که ۳۹/۴ واحد درصد آن مربوط به آسیا و خاور دور و ۲۰/۰ واحد درصد آن مربوط به ژاپن بود. در این سال سهم اروپای غربی از صادرات نفت خام ایران با رشد قابل ملاحظه‌ای نسبت به سال ۱۳۸۳ به ۳۳/۵ درصد رسید. علاوه بر این ۷/۱ درصد از نفت خام صادراتی کشور به آفریقا صادر شد.

در سال ۱۳۸۴، میانگین قیمت فرآورده‌های نفتی بدون تغییر باقی ماند. به این ترتیب در این سال بهای هر لیتر بنزین موتور ۸۰۰، نفت گاز ۱۶۵، نفت سفید ۱۶۵ و نفت کوره ۹۴/۵ ریال بود.

در سال ۱۳۸۴، مصرف داخلی فرآورده‌های نفتی به ۱۳۹۴ هزار بشکه در روز رسید. در سال مورد بررسی، مصرف نفت گاز و بنزین موتور به ترتیب ۴۱۷ و ۳۷۳ هزار بشکه در روز بود که سهمی معادل ۲۹/۹ و ۲۶/۸ درصد از کل مصرف فرآورده‌های نفتی را شامل می‌شود.

۵-۳-۲- گاز طبیعی

در سال ۱۳۸۴، با توسعه گازرسانی به مناطق شهری و روستایی کشور، مصرف داخلی گاز طبیعی به ۱۰۶/۷ میلیارد متر مکعب بالغ گردید که نسبت به سال ۱۳۸۳، ۹/۲ درصد رشد نشان می‌دهد. در این سال میزان صادرات گاز طبیعی کشور با ۳۷/۱ درصد رشد به ۴/۸ میلیارد متر مکعب افزایش یافت. براساس قرارداد، تا سال ۱۳۸۷ صادرات گاز طبیعی ایران به ترکیه باید به ۱۰ میلیارد متر مکعب در سال افزایش یابد.

۵-۳-۳- برق

در سال ۱۳۸۴، تولید برق کشور با ۷/۷ درصد رشد نسبت به سال قبل از آن بالغ بر ۱۷۸/۱ میلیارد کیلو وات ساعت گردید. از کل برق تولید شده در کشور، معادل ۱۷۱/۲ میلیارد کیلو وات ساعت (۹۶/۱ درصد) به نیروگاه‌های تحت مدیریت وزارت نیرو و ۶/۹ میلیارد کیلو وات ساعت (۳/۹ درصد) به سایر موسسات اختصاص داشت.

در سال مورد بررسی، بیشترین میزان تولید برق توسط نیروگاه‌های بخاری (۸۹/۶ میلیارد کیلو وات ساعت) و کمترین میزان تولید توسط نیروگاه‌های دیزلی (۰/۲ میلیارد کیلو وات ساعت) صورت گرفت. در این سال بیشترین درصد رشد تولید برق به نیروگاه‌های آبی (۳۹/۲ درصد) اختصاص داشت و از تولید برق توسط نیروگاه‌های دیزلی حدود ۱۳/۵ درصد کاسته شد. برق تولید شده توسط نیروگاه‌های گازی و چرخه ترکیبی نیز با ۴/۱ درصد رشد به ۶۲/۲ میلیارد کیلو وات ساعت رسید.

در سال ۱۳۸۴، مصرف برق با ۶/۹ درصد رشد نسبت به سال ۱۳۸۳، به ۱۳۴/۲ میلیارد کیلو وات ساعت رسید. در این سال بیشترین درصد رشد مصرف برق به بخش عمومی (۱۱/۶ درصد) اختصاص داشت. رشد مصرف برق در بخش‌های تجاری، خانگی، روشنایی معابر و صنعتی به ترتیب ۱۱/۰، ۱۰/۰، ۶/۵ و ۴/۷ درصد بود. در این سال مصرف برق در بخش کشاورزی حدود ۰/۸ درصد کاهش داشت. بیشترین سهم مصرف برق مربوط به بخش خانگی با ۳۳/۸ درصد و سپس بخش صنعتی با ۳۱/۷ درصد بود.